

KRING ANDRAGOLOGIE

Toespraak Bert Zeeman bij Opening T.T. Ten Have - G.M.W. van Enckevort Kabinet van de Kring Andragologie op 21 januari 2016

Geachte aanwezigen, beste leden van de Kring Andragologie,

Er was eens ... (en dan heb ik het niet over enkele eeuwen geleden, maar over 50 jaar geleden) ... er was eens een bibliotheeklandschap van de Universiteit van Amsterdam dat gekenmerkt werd door versplintering. Iedere studierichting, ieder instituut had haar eigen bibliotheek met haar eigen bibliotheekcollectie. Gelukkig was er ook een centrale bibliotheek, u raadt het misschien al: dé Universiteitsbibliotheek, die er voor zorgde dat alle studenten en medewerkers van de universiteit konden nagaan over welke publicaties de universiteit beschikte en waar, op welke locatie, bij welk instituut, die allemaal te vinden waren.

Voor de administratie daarvan in wat we tegenwoordig het backoffice noemen, kreeg iedere instituutbibliotheek van de UvA een eigen nummer. Dat werden er uiteindelijk meer dan tweehonderd, meer dan tweehonderd verschillende bibliotheekcollecties, gehuisvest op meer dan honderd verschillende locaties en vaak opgesteld volgens meer dan honderd verschillende plaatsingssystemen.

Ik noem u een paar van die instituutnummers:

- 103 Instituut voor Neofilologie en voor Neo-Latijn
- 190 Laboratorium voor Pathologische Anatomie
- 245 Laboratorium voor Experimentele Entomologie

Allemaal instituutjes met hun eigen bibliotheekcollectie. En dan natuurlijk het nummer van de bibliotheekcollectie waar het vanmiddag over gaat: nummer 166, de collectie Andragologie, oorspronkelijk gehuisvest in het Sociaal-Pedagogisch Instituut op Singel 453, op nog geen steenworp afstand van grote broer Universiteitsbibliotheek.

Tien jaar na de oprichting van het SPI, in 1960, schrijft Tonko ten Have daar zelf in *De studie in de sociale psychologie en de sociale pedagogiek* het volgende over. Hij duidt het SPI als administratie-, studie- en documentatiecentrum dat binnen de opleiding als centrale post functioneert, door de studenten als hun thuis wordt beschouwd, een bindend element in de studie waarbij, en ik citeer nu, "Boekerij, tijdschriften-verzameling en documentatie zich

concentreren op sociale psychologie en sociale pedagogiek, op welke wijze eens te meer wordt getracht de eigen gerichtheid te bevestigen en te voorzien in de specifieke behoeften van de eigen opleiding.” Einde citaat. (p.16)

Nu *fast forward* naar de 21e eeuw. Als we nu de lijst van nog in gebruik zijnde instituutsnummers bekijken, dan treffen we er nog maar een kleine 50 aan, waarvan er zo'n 40 betrekking hebben op de collecties van de faculteit der Geesteswetenschappen die nog in het proces van concentratie op één locatie en de opstelling volgens één systematiek zijn. Maar langzamerhand zijn we aan het toegroeien naar een bibliotheeklandschap van de UvA dat niet langer gekenmerkt wordt door versplintering, maar door clustering op de vier open stadscampussen waar op iedere campus een bibliotheekvoorziening is die zich specifiek richt op de opleidingen die op die campus verzorgd worden.

En hier op de Roeterseilandcampus betreft dat de opleidingen van de faculteiten Economie en Bedrijfskunde, Maatschappij- en Gedragwetenschappen en (vanaf 2017) de faculteit der Rechtsgeleerdheid. Ruim anderhalf jaar geleden is de bibliotheek op deze campus, met de fraaie naam Library Learning Centre, geopend. Geen bibliotheek meer die gedomineerd wordt door boekenstellingen, waartussen studieplaatsen zijn weggestopt, maar een bibliotheek waarin het studeren, het samenwerken en het ontmoeten centraal staat met beschikbaarheid van die delen van de gedrukte collecties die op dit moment relevant zijn voor het onderwijs en onderzoek. Ik hoef hier niet te zeggen dat een steeds groter deel van die collecties digitaal beschikbaar is.

Waar zijn al die gedrukte boeken en tijdschriften dan allemaal gebleven, zult u zich wellicht afvragen? Die heeft de bibliotheek nog steeds voor een belangrijk deel in haar bezit, maar die staan in ons depot in Amsterdam Zuidoost en kunnen vandaar online opgevraagd worden. En ondanks alle digitale ontwikkelingen gebeurt dat nog steeds meer dan 200.000 keer per jaar.

Maar collecties verdwijnen niet alleen uit het zicht omdat er locaties samengevoegd worden en er meer ruimte gemaakt wordt voor studiefaciliteiten. Collecties verdwijnen soms ook omdat opleidingen opgeheven worden, zoals in 1986 ook met de opleiding Andragologie is gebeurd. Wat is er vervolgens met die bibliotheekcollectie Andragologie gedaan? Niet veel anders dan met het materiaal gebeurt dat om andere redenen uit de open opstelling wordt verwijderd. Het voor de UvA unieke materiaal daaruit is destijds behouden, en merendeels in het depot geplaatst. Materiaal dat in meerdere exemplaren aanwezig was, is aangeboden aan collega- instellingen en de studenten en medewerkers van de UvA.

Ik loop net niet lang genoeg mee bij de bibliotheek om de ontmanteling van instituut 166 meegemaakt te hebben, maar zo'n 15 jaar later toen de opleiding Vertaalwetenschap (instituut 124) hetzelfde lot trof heb ik daar wel een actieve rol bij gespeeld. Wat me daar toen van is bijgebleven, en ik ga er eigenlijk van uit dat dat met de antropologie-collectie destijds niet anders is geweest, is dat het geen enkel probleem was een goede bestemming

voor de af te stoten collectie te vinden. De collectie vertaalwetenschap is voor het grootste gedeelte verhuisd naar Maastricht naar de tolkenopleiding aldaar.

En nu zijn we vanmiddag hier aanwezig om bij de opening van het Ten Have Van Enkevort kabinet stil te staan, met als kern de canon van de andragologie. Zijn wij daarmee getuige van de herrijzenis van instituut 166? Nee, dat is het niet en dat is ook niet de bedoeling. Maar zoals fysieke bibliotheekcollecties in het verleden, in hun eigen instituutsomgeving, onderdeel waren van de identiteit van een opleiding en een belangrijke sociale functie vervulden in het contact tussen docenten en studenten (veel van die bibliotheken werden destijds als huiskamerbibliotheek geduid), zo is dit kabinet een bewijs van de levensvatbaarheid van de andragologie en de wens van diegenen die zich voor die levensvatbaarheid sterk maken om daar ook een fysieke manifestatie van te realiseren. Uit een oogpunt van identiteit en herkenbaarheid.

Dat dit kabinet nu binnen de muren van het Library Learning Centre is gerealiseerd, is natuurlijk in allereerste plaats de verdienste van het bestuur van de Kring Andragologie. Nadat duidelijk was geworden dat de nog niet zo lang geleden betrokken ruimte in de Valckenierstraat verlaten moest worden, heeft het bestuur zich sterk gemaakt voor een speciale plek voor de canon van de Andragologie en heeft het zich, Henk Wesseling voorop, hardnekkig en onverstoort getoond in zijn pleidooien voor dit kabinet.

De realisering daarvan is niet helemaal zonder slag of stoot gegaan, maar ik ben blij dat we nu hier vanmiddag bij deze feestelijke opening van het kabinet kunnen stilstaan. Mede door de inzet van het bibliotheekteam van het Library Learning Centre onder leiding van Paulien Bosch, informatiespecialist Janneke Staaks en het al eerder genoemde backoffice heeft de bibliotheekcollectie uit de Valckenierstraat een goede bestemming gekregen en is er voor de canon van de andragologie een fraai kabinet gerealiseerd in het Library Learning Centre. Als bibliotheek van en voor de UvA zijn we blij dat we daar onze bijdrage aan hebben kunnen leveren.

Dank u wel.

Bert Zeeman, adjunct directeur Bibliotheek UvA HvA
21 januari 2016